

Miljødirektoratet

2023/6394

Sarpsborg, 1/9-2023

Dette brevet er sendt av:

FNF Vestfold for tilsluttede organisasjoner: 4H Vestfold, Naturvernforbundet i Vestfold, Oslofjordens Friluftsråd, Norges Jeger- og Fiskerforbund Vestfold, Speidere fra Vestfold krets av Norges Speiderforbund og Vestfold KFUK-KFUM Speidere, Den Norske Turistforening ved DNT Horten, Holmestrand og Omegn Turistforening, Larvik og Omegn Turistforening, Sandefjord Turistforening og Tønsberg og Omegn Turistforening, Birdlife Vestfold, Norges Padleforbund ved Havpadlerne Tønsberg og Sandefjord Kajakk, Vestfold Orienteringskrets, Norsk Botanisk Forening Larvik, Norges Sopp- og Nyttvektstforbund ved Larvik Soppforening og Tønsberg Soppforening, Syklistenes Landsforening i Larvik, Sandefjord Forvaltningsråd for Anadrom Laksefisk.

FNF Telemark for tilsluttede organisasjoner: 4H Telemark, Porsgrunn og Omegn Turistforening, DNT Telemark, Grenland krets av Norges Speiderforbund, Naturvernforbundet i Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Telemark, Skogselskapet i Buskerud og Telemark, Birdlife Telemark, Syklistenes Landsforening Grenland, Telemark Botaniske Forening og Vestfold og Telemark Orienteringskrets.

FNF Østfold for tilsluttede organisasjoner: DNT Vansjø, DNT Nedre Glomma, DNT Indre Østfold, Tistedalen Friluftslag, Oslofjordens Friluftsråd, Naturvernforbundet i Østfold, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Birdlife Østfold og Østfold Botaniske Forening.

FNF Agder for tilsluttede organisasjoner: 4H Agder, Agder botaniske forening, Aust-Agder turistforening, Birdlife Norge avdeling Vest-Agder, DNT Sør, Lister Friluftsråd, Midt-Agder Friluftsråd, Norsk zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norges jeger og fiskerforbund Aust og Vest-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Skogselskapet i Agder og Sørlandets krets av Norges speiderforbund

Vindkraft til havs i Skagerak, prosjekt Gamma

Høringssvar fra natur og friluftsansjoner rundt Oslofjorden 2023/6394

Miljødirektoratet har fått varsel fra svenske myndigheter om planer for Skagerak Offshore Gamma, et havbasert vindkraftverk. Planområdet omfatter 530 km² i Skagerak, knappe 50 km fra fastlandet i Larvik kommune, og drøye 40 km fra grensen til nasjonalparkene Ytre Hvaler, Færder og Jomfruland. Forum for natur og friluftsliv, som i dette tilfellet representerer nesten 90 000 medlemskap, har tidligere gitt innspill til samråd for vindkraftprosjektet Vidar. Dette nye prosjektet, Gamma, er 264 % større i areal, sammenliknet med Vidar, og planlegges med 189 % flere vindturbiner i havvindparken.

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
vestfold@fnf-nett.no | telemark@fnf-nett.no | ostfold@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no

Det skal nå utarbeides en konsekvensutredning for prosjektet. I varslingsmaterialet er det vurdert at tiltaket kan ha følgende grenseoverskridende virkninger: fugler, marine pattedyr, arter som lever på bunnen nært anlegget. Prosjektområdet ligger innenfor Natura 2000-området Bratten. Det skal nå utarbeides en konsekvensutredning for anlegget.

Vi mener

- Samlet belastning på natur og miljø må synliggjøres og tas hensyn til
- Oslofjorden må ikke bli ytterligere skadelidende
- De store kunnskapshullene om fugleliv og trekkruiter må erkjennes og ny kunnskap må framskaffes.
- Førre-var-prinsippet i den Norske Naturmangfoldloven¹ må gjelde

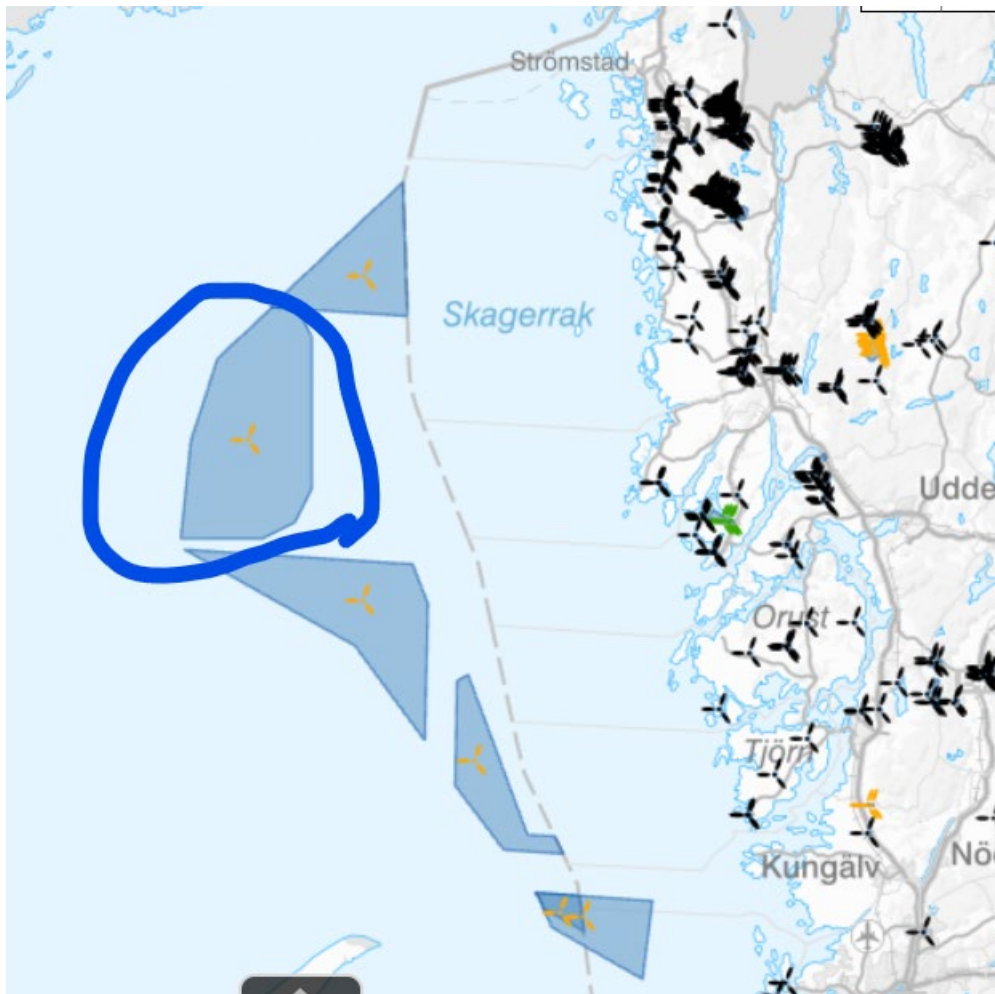
Samlet belastning av menneskelig påvirkning.

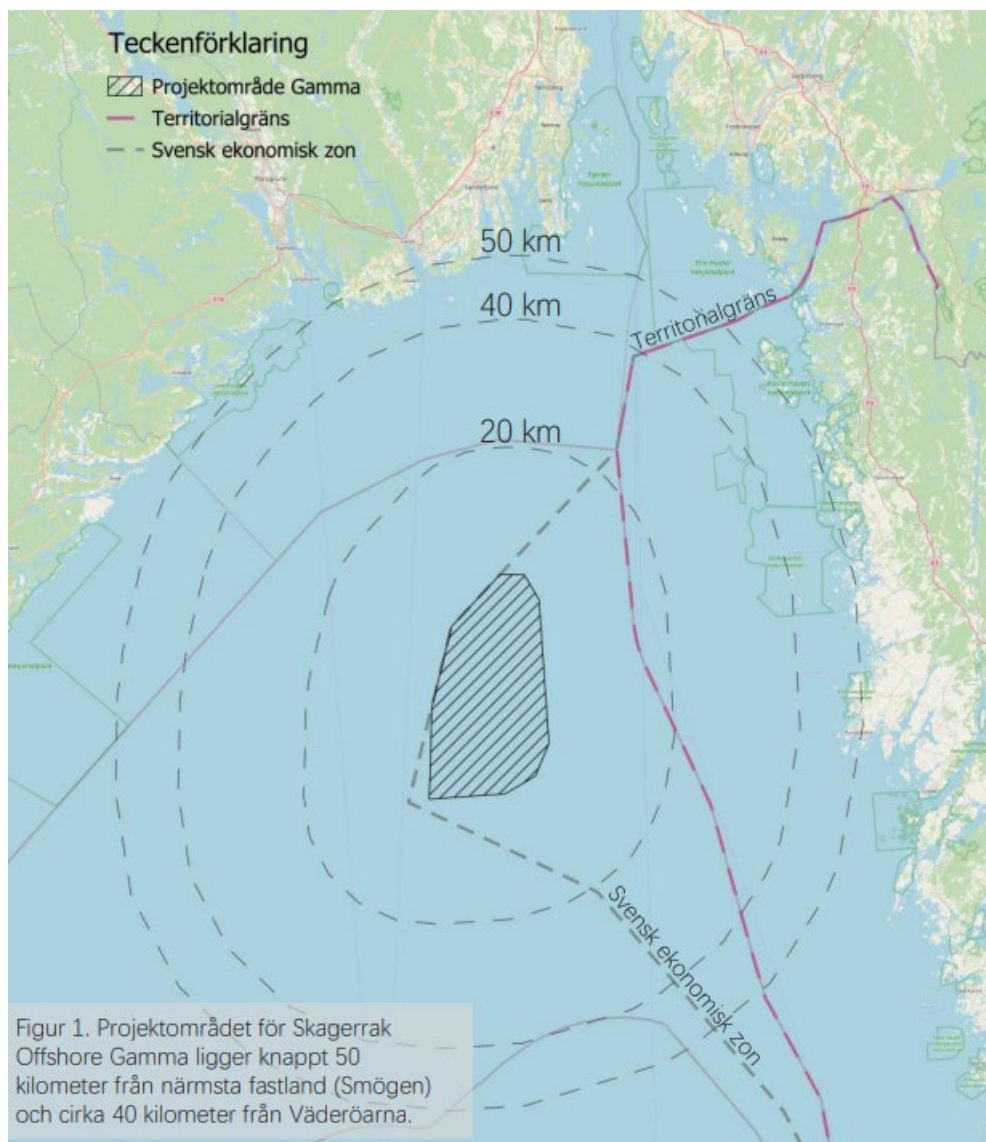
Det planlegges nå flere store prosjekter med flytende vindkraft i havområdene mellom Norge, Sverige og Danmark. Vi er bekymret for at den samlede belastningen av konsekvenser for marine dyr og sjøfugl ikke blir godt nok ivaretatt, da planleggingen skjer innenfor flere lands myndighetsområder. I en vurdering av samlet belastning må man også se på annen virksomhet i havområdet, slik som andre planlagte områder for vindkraft, sjøfart, fiske og annen påvirkning som for eksempel klimaendringer. Lavfrekvent lyd og fysiske installasjoner på et så stort område vil mest sannsynlig bare addere til påvirkningene på naturmangfoldet.

Utsnitt av kart fra [Vindbrukskollen \(lansstyrelsen.se\)](https://vindbrukskollen.lansstyrelsen.se) viser hva som er planlagt eller omsøkt av vindkraft langs den svenske vestkysten. Her snakker vi om tiltak som i verste fall kan bli en nesten sammenhengende barriere fra den norske grensen og helt ned til Gøteborg.

---

¹ <https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100/§9>

Konsekvenser for marint liv

I forbindelse med etablering av havvind ser vi behov for å spørre; legges det til grunn for konsekvensutredningene at marine pattedyr som delfiner og andre hvalarter igjen muligens er i ferd med å reetablere seg i Skagerrak? Det legges til grunn at vi opplever økende antall observasjoner de senere årene, og det bør tas i betraktning at en økning i disse bestandene kan være en realistisk fremtidsutsikt etter mange års fredning og økende havtemperaturer som bringer nye arter.

I tillegg har blant annet blåfinnet tunfisk (makrellstørje) nylig reetablert gamle næringsvandringsruter i Skagerrak etter at et samlet Europa har gjort kraftige fredningstiltak som følge av alvorlig overfiske i 50 og 60-årene. Dette er jo en suksesshistorie og kan betegnes som et godt eksempel på vellykket storskalarestaurering av naturtilstand.

Hvilke hensyn tas i disse utbyggingsplanene og hvilke konsekvenser vil utbygging ha, spesielt for marine pattedyr og for makrellstørjebestandens reetablering? Er kunnskapsgrunnlaget til stede for å kunne si noe om dette?

Konsekvenser for fuglelivet

Debatten om vindkraft på land har som kjent vært svært heftig i Norge de siste årene. Det har vist seg at kartlegging av natur har vært mangelfull og i flere tilfeller har man uansett valgt å se bort ifra verdiene som er kartfestet som viktige for naturmangfold og friluftsliv. BirdLife Norge anser at kunnskapsgrunnlaget om trekkruiter inn og ut av Norge er for dårlig. Ser vi på vindkraftprosjekter til havs i Norge, er det svært lite kunnskap om konsekvensene, men vi nevner noen punkter vi mener må prioriteres høyt i konsekvensutredningen.

- Registrering av mengden av de enkelte arter av pelagiske sjøfugler, som alkefugl og stormfugl som beiter i området, og hvor stor del av året utenom hekkesesongen de oppholder seg her.
- Kunnskapen er ekstra dårlig omkring natt-trekkende arter som for eksempel vadefugl, joer og svartand som er kjent for å trekke i store flokker både på høst og vår, men også beite-trekk i og utenom hekkesesongen.
- Kunnskap og data fra radarovervåkning både langs kysten og til havs har i enkelte andre sammenhenger gitt viktige bidrag til kunnskapen om fugletrekk.
- Det er viktig å få kartlagt i hvilke høyder de forskjellige artene trekker og forskjellen mellom høst- og vårtrekk og de mer lokale og daglige forflytningene. Dette gjelder også spesielt i perioder med dårlig sikt, jamfør omfanget av «birdstrike» på Smøla i tåke.
- Dansk viltforvaltning (nå DCE) har mye erfaring og kunnskap om overvåkning av sjøfugl langt til havs, men etter det vi forstår i det vesentlige lenger sør i Skagerak – Kattegat.
- Fiskeflåten, som driver trålfiske i området i dag, bør kunne bidra, og «brukes» som observasjonsposter for tellinger og registreringer.

Store Færder ornitologiske stasjon² presenterer i sin høringsuttalelse til prosjektet Vidar en del informasjon om trekkruiter til og fra hekkeområder i Sør-Norge og vinterområder syd i Europa og Afrika. Gjennom store datainnsamlinger de siste 50 år, er det dokumentert at trekket foregår i svært stor grad gjennom Skagerak. Vi henviser til all kunnskap de har dokumentert om trekkruiter og vaner, og ber om at dette blir tatt med i konsekvensutredningen.

Prosjektene SEAPOP³ og SEATRACK⁴ kan brukes som grunnlag for å finne informasjon om hvilke fuglearter som bruker området, men forsker ved Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), Svein-Håkon Lorentsen skriver i e-post 17. januar 2022 at kunnskapen om trekkruiter gjennom området er liten. Han antyder trekk av kortnebbgjess og storskarv, men dette er som sagt usikkert og **må være en del av kartleggingen i konsekvensutredningen.**

Undersøkelse av trekkruiter for flaggermus

Ifølge Nordisk informasjonssenter for flaggermus (NIFF), er man kjent med at flaggermus trekker og avstander på over 1500 km er registrert⁵. Undersøkelser rundt havvindkraft sør på Karmøy i Norge, viste at kystnære strøk der er et område flaggermusene bruker før de trekker over Nordsjøen⁶. Eventuelle trekkruiter gjennom området for *Gamma* må undersøkes. Undersøkelsene må gjøres ute i praksis, ikke bare bruke Artsdatabank etc. til å dokumentere om det er trekk i området eller ei.

---

² [Espoo - planer om Vidar, et havbasert vindkraftverk nord i Skagerrak \(miljodirektoratet.no\)](#)

³ [SEAPOP - Om sjøfugl – for et rikere hav](#)

⁴ [SEATRACK \(seapop.no\)](#)

⁵ [NIFF - Nyheter - Aktualiteter og nyheter \(flaggermus.no\)](#)

⁶ [Uttale-FNF-Rogaland-Flytende-havvind-Karmoy-m-rettelse.pdf \(fnf-nett.no\)](#)

Oslofjordens dårlige tilstand

Gjennom helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv⁷ er det satt i gang en omfattende redningsaksjon for å forsøke å redde en fjord som er hardt presset fra mange hold. Påvirkningene på fjorden har vært mer enn økologien kan tåle, og dette har ført til blant annet kraftig reduserte bestander av en rekke fiske- og fuglearter. Planen skisserer tiltak som involverer alt fra myndigheter, kommuner, bønder, andre næringsdrivende og innbyggerne, noe som er et godt bilde på hvor komplekse problemstillingene er.

Fare for oljeutslipp, slitasjeavfall og ulykker må utredes, sett i samband med beredskap for opprydding av denne typen forurensning i Sverige, Norge og Danmark. Kyststrømmen langs den svenske vestkysten går i nordlig retning og dreier vest- og sørover utenfor Torbjørn-skjær, Færder, Svenner og Jomfruland. Et oljeutslipp fra vindkraftområdet vil altså føres med strømmen opp og få påslag på begge sider av Oslofjorden.

Vi frykter at dette arbeidet vil settes tilbake hvis Oslofjorden får ytterligere påvirkninger.

Kvalitetssikring av konsekvensutredningen

Det er tiltakshaver som bestiller konsekvensutredning og feltarbeid fra en ekstern konsulent. Deretter bedømmer ansvarlig myndighet, i dette tilfellet den svenske Regjeringen, om utredningene har blitt gjennomført på tilfredsstillende måte og at man har brukt den beste kunnskapen. I Norge har vi samme system, men vi har sett for mange eksempler på mangelfulle konsekvensutredninger⁸ i forbindelse med vindkraftutbygginger på land, samt at man i tilfeller har valgt å se bort fra framkommet kunnskap⁹. Norges Jeger- og Fiskerforbund skriver i sitt innspill til OEDs utkast til veileder for havvind, august 2021, at miljømyndigheten må ha et overordnet ansvar for kartleggingen av naturmangfold. På den måten hadde man sikret en uavhengig vurdering av fagfolk som ikke er tilknyttet prosjektet og sikre at man henter inn ny kunnskap der den ikke er tilstrekkelig.

Avslutning

Norske Havforskningsinstituttet (HI) jobber kontinuerlig med å oppdatere sin kunnskap om vindkraftens påvirkninger på miljøet i havet, og gir råd etter hva de finner. Men de erkjenner også at det er store kunnskapshull og usikkerheter rundt de faktiske påvirkningene¹⁰. Forskning tar tid og koster penger, og de advarer mot å gå for fort fram med tiltak som muligens kan gjøre stor skade på naturmangfoldet langs kysten. **Dette bør vi lytte til.**

Vennlig hilsen

**Forum for natur og friluftsliv Østfold,
Forum for natur og friluftsliv Vestfold,
Forum for natur og friluftsliv Telemark og
Forum for natur og friluftsliv Agder**

---

⁷ [Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

⁸ [Ble advart om uerstattelig natur – sa likevel ja til vindkraft på Stad – NRK – Klima](#)

⁹ [Faktisk.no: 100 havørner funnet drept av vindturbiner på Smøla – NRK Norge – Oversikt over nyheter fra ulike deler av landet](#)

¹⁰ [Miljøpåvirkning fra havvind: Hva vet vi, og hva trenger vi å vite? | Havforskningsinstituttet \(hi.no\)](#)